

DRUMURI BUNE! O NOUĂ TRADIȚIE DISCURSIVĂ?¹

CRISTINA BLEORȚU*

1. Introducere

Cu ocazia acestui număr dedicat lingvistului Stelian Dumistrăcel, care s-a interesat de vorbirea reală (Dumistrăcel *et al.* 1997, printre alte studii), am decis să oferim un studiu legat de o inovație lingvistică: apariția urării *drumuri bune!* în limba română. Aceasta, destul de puțin studiată, prezintă un mare interes pentru studiul variației și schimbării lingvistice. Dacă luăm în considerare studiile lui Kabatek (2015), Coșeriu (2000), Munteanu (2006), privind tradiționalitatea textuală, putem spune că expresii precum *Bună ziua!*, *Drum bun!* nu fac parte din sistemul lingvistic ca tehnică a posibilităților, ci sunt texte „care se repetă la nesfârșit”, *tradiții discursive* (TD) care se manifestă „conform unei tradiții stabilite, dincolo de regulile limbii – câteodată chiar contrară regulilor actuale ale ei” (Kabatek 2015: 151). Mai mult decât atât: aceste tradiții discursive se pot repeta în întregime sau parțial:

Acest „ceva” poate fi repetiția întregului text, ca în cazul formulei „bună ziua”, dar poate fi și numai repetiția parțială sau chiar absența totală a repetării concrete și numai repetiția unei forme textuale, ca, de exemplu, în cazul a două sonete, legate printr-o tradiție formală, chiar dacă nu conțin niciun element concret în comun (Kabatek 2015: 152).

Cu toate acestea, limbajul uman nu este doar repetiție, ci și activitate creatoare (*energeia*). Nu știm dacă în cazul pluralului *drumuri bune!* este vorba doar de o repetiție parțială, de rezultatul *energeiei* sau de o modificare a unei TD deja existente care începe să prindă contur în alte grupuri decât cel în care a luat naștere, adică cel al șoferilor.

E. Coșeriu (1997) menționează patru faze de schimbare lingvistică: 1) inovația care apare în vorbire; 2) adoptarea de către alți vorbitori; 3) selectarea

¹ Aș dori să-i mulțumesc lui Laurențiu Opariuc pentru toate materialele pe care mi le-a trimis pentru a documenta această lucrare. Totodată aș dori să-i mulțumesc lui Johannes Kabatek, care m-a încurajat să cercetez acest fenomen, și Laviniei Seiciuc, pentru toate sfaturile pe care mi le-a dat.

* Universitatea din Zürich, Elveția (cristina.bleortu@uzh.ch).

uneia dintre forme; 4) răspândirea acelei forme. Inovația este individuală, dar asta nu înseamnă că este făcută de un singur individ, ea este individuală „chiar dacă au făcut-o cincizeci de indivizi” (Saramandu 1996: 72). În cazul urării *drumuri bune!*, așa cum se va vedea în analiza noastră, se pare că inovația pluralului a apărut în grupul șoferilor, care au fost creatori de limbaj pentru alți vorbitori. Dacă ar fi să concepem limbile ca fiind organisme, am putea crede că aceasta este o eroare, însă limbile nu sunt organisme, astfel încât „o eroare nu este pur și simplu o eroare” (Coșeriu 1997: 21). Șoferii, ca indivizi istorici, cunosc o serie de tradiții de care pot dispune sau pe care le pot transforma în funcție de anumite circumstanțe:

Limba se schimbă tocmai pentru că *nu este făcută, ci se face* continuu prin activitatea lingvistică. Altfel spus, se schimbă pentru că este vorbită: pentru că ea există numai ca tehnică și modalitate a vorbirii. Vorbirea este o activitate creatoare, liberă și finalistă, și este întotdeauna nouă, în măsura în care este determinată de o finalitate expresivă individuală, actuală și inedită². Vorbitorul își creează sau își structurează exprimarea utilizând o tehnică anterioară și un material anterior, pe care i le furnizează „știința” sa lingvistică. Limba, așadar, *nu i se impune* vorbitorului, ci i se oferă: vorbitorul *dispune* de ea pentru a-și materializa libertatea de expresie (Coșeriu 1997: 61–62).

În cazul nostru avem prima parte a schimbării lingvistice, și anume inovația, iar în unele cazuri chiar și adoptarea de către alți vorbitori; totuși, este foarte posibil ca mulți vorbitori să nu accepte acest plural deoarece nu îl regăsesc în limba literară:

When speaking about innovation and tendencies in the development of a language, the referent is not always obvious. For many speakers, there is only one “true” language: the cultivated variant, which is subject to norms and is relatively stable and unitary. The rest – the popular, spontaneous oral language – does not count (even though they themselves use it, to certain degrees and in given circumstances); it is a “non-language”, a mere succession of mistakes. In linguistic disputes it is sometimes claimed that certain words, meanings or grammatical constructions simply do not exist, since dictionaries and grammar books do not mention them (Zafiu 2010: 56).

2. Urarea *Drum bun!*

Expresia *Drum bun!*, cu substantivul la singular, este foarte cunoscută; dacă ne uităm în DEX (*Dicționarul explicativ al limbii române*), vedem că *Drum bun!* apare ca o urare adresată cuiva care pleacă într-o călătorie: <https://dexonline.ro/definiție/drum>, iar *Drumuri bune!* nu este menționată. Dacă comparăm această urare din română cu cele din alte limbi romanice, vedem că ea apare peste tot la singular:

² S-a eliminat nota de subsol.

Tabelul 1. Urarea *Drum bun!* în alte limbi romanice

Bon voyage! (fr.)
Boa viagem! (port.)
¡Buen viaje! (sp.)
Buon viaggio! (it.)
Bon viaxe! (ast.)
Boa viaxe! (gal.)
Bun viadi! (ret.)

Chiar și în engleză și în germană această urare apare la singular (*Have a nice trip!*, *Gute Reise!*). Ba mai mult, comparând alte urări din limba română cu alte limbi, putem observa că limba română preferă singularul: *noapte bună!*, *vacanță plăcută!*, *bună seara!*, *bună ziua!*, cu o singură excepție: *sărbători fericite!*

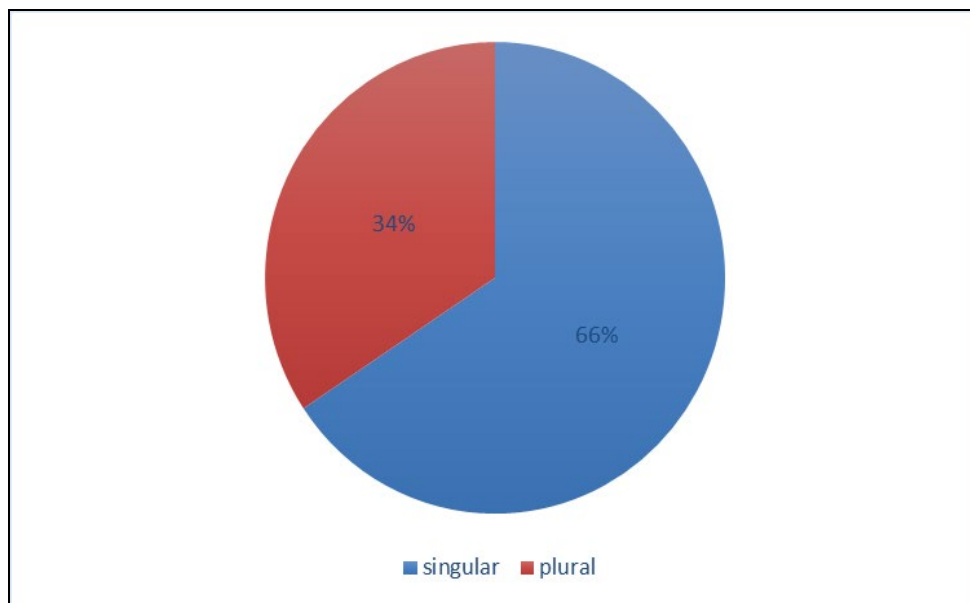
Tabelul 2. TD în diferite limbi

română	spaniolă	franceză	portugheză	italiană	Asturiană	galiciană	catalană	retoromană	germană	engleză
Sărbători fericite!	¡Felices fiestas!	Joyeuses fêtes! / Bonnes fêtes!	Boas Festas!	Buone Feste!	Felices fiestas!	Felices vacaciós!	Bones festes!	Bunas festas!	Schöne Ferien!	Happy Holidays!
Vacanță plăcută!	¡Buenas vacaciones!	Bonnes vacances!	Boas férias!	Buone vacanze!	Bones vacaciones!	Boas vacaciós!	Bones vacances!	Bunas vacanzas!	Schöne Ferien!	Happy Holidays!
Bună ziua!	¡Buenos días!	Bonjour!	Bom dia!	Buongiorno!	Bonos días!	Boa día!	Bon dia!	Bun di!	Guten Morgen!	Good morning!
Bună seara!	¡Buenas tarde!	Bon après-midi!	Boa tarde!	Buon pomeriggio!	Bones tardes!	Boas tardes!	Bona tarda!	Bun di!	Guten Tag!	Good afternoon!
Noapte bună!	¡Buenas noches!	Bonne nuit!	Boa noite!	Buona notte!	Bones nueches!	Boas noites!	Bona nit!	Buna notg!	Gute Nacht!	Good night!

3. Corpusul folosit și rezultatele obținute

Pentru a analiza acest fenomen am decis să folosim *Sketch Engine* (roTenTen 16³), un macrocorpus de 2.640.496.763 de cuvinte, 3.142.636.172 de tokens, 132.876.032 de fraze și 9.302.262 de documente, care folosește MULTEXT-East (*Multilingual Text Tools and Corpora for Central and Eastern European Languages*) pentru etichetarea morfosintactică. Acest corpus dispune de un set masiv de date online care pot fi o sursă bună pentru studierea unor fenomene care nu sunt documentate în dicționare și care sunt specifice vorbirii colocviale (Estrada Arráez, De Benito Moreno 2016, de Octavio de Toledo y Huerta 2016). Aici am găsit 6131 de cazuri pentru singular și 3205 pentru plural:

³ <https://app.sketchengine.eu/#dashboard?corpname=preloaded%2FroTenTen16>.

Deoarece eram interesați de urarea *Drum bun!* / *Drumuri bune!*, am extras toate exemplele într-un Excel și am eliminat cazurile care nu aveau nicio legătură cu subiectul nostru sau care erau neclare. Unele dintre aceste exemple pe care nu le-am inclus sunt următoarele⁴:

Am ajuns ud fleasca la Alba, unde am stat la un prieten. Dupa ce ca eram rupt de oboseala, 2 beri m-au pus in cap! Am avut parte de toate in ziua asta, soare, ploaie, *drumuri bune*, drumuri rele, drumuri fff rele dar frumoase, de toate pentru toti.

C4 am eu si pot sa iti spun ca este o masina extraordinara pentru *drumuri bune*, altfel apar probleme (bine, banuiesc ca nu vrei sa faci off-road, dar este bine sa stii). Altfel , confort, dotari.

Nu în toate localitățile există apeduct, gazificare, nu există *drumuri bune*, o economie rurală dezvoltată...

Uitându-ne unde și când apare inovația, am putut observa prezența pluralului pentru prima oară în anul 2007 pe blogul *logan.ro*. În continuare prezentăm o mică mostră (96 de cazuri); astfel putem observa unde și când⁵ apare urarea *drumuri bune!*:

⁴ Am redat întocmai citatele, fără a corecta greșelile ori lipsa diacriticelor.

⁵ Nu toate exemplele sunt, din păcate, datate.

Tabelul 3. Pagini web unde apare urarea *Drumuri bune!*

Motociclism.ro	2014	Soferii.ro	2014	Soferii.ro	2012
Skytrip.ro	2011	Soferii.ro	2014	Soferdetir.ro	2014
Autovit.ro	2012	Soferii.ro	2014	Barcaholic.ro	2010
clubmercedes.ro	2012	Amfostacolo.ro	2016	Soferii.ro	2013
turismcultural	2010	Clubmazda.ro	-	Soferii.ro	2013
skodafriends	2011	Soferii.ro	2013	Soferii.ro	2013
romaniasalbatica	-	Clubc4.ro	2015	Soferii.ro	2011
Clubrv.ro	2015	Smartmotor.ro	-	Soferii.ro	2011
Soferii.ro	2010	Smartmotor.ro	-	Soferii.ro	2011
Soferii.ro	2010	Peundemerg.ro	2013	Soferii.ro	2014
Soferii.ro	2010	Clubchevrolet.ro	-	Soferii.ro	2014
Logan.ro	2011	Soferii.ro	2012	Clubrv.ro	2014
Logan.ro	2007	Clubc4.ro	2016	Traby.ro	2015
Clubc4.ro	2012	Clubc4.ro	2014	Clubrv.ro	2008
Piticu.ro	2014	Soferii.ro	2014	Soferii.ro	2011
Soferdetir.ro	2016	Soferii.ro	2014	Soferii.ro	2016
Alfaclub.ro	2014	Soferii.ro	2014	Soferii.ro	2014
Alfaclub.ro	2014	Soferii.ro	2014	Soferii.ro	2016
Buhnici.ro	-	Soferii.ro	2014	Clubkia.ro	2010
Clubrv.ro	2016	Soferii.ro	2014	Clubkia.ro	2008
Clubaudi.ro	2015	Soferii.ro	2014	Clubkia.ro	2008
Clubaudi.ro	2015	Costin.ro	-	Clubkia.ro	2010
Peundemerg.ro	2013	Soferii.ro	2011	Tedoo.ro	2009
Soferii.ro	-	Soferii.ro	2011	Silvique.ro	2015
Soferii.ro	-	Soferii.ro	2011	Silvique.ro	2015
Smartmotor.ro	-	Soferii.ro	2011	Burgman.ro	-
Traby.ro	2013	Soferii.ro	2011	Peundemerg.ro	2014
Soferii.ro	2014	Soferii.ro	2011	Soferii.ro	2013
Soferii.ro	2014	Soferii.ro	2011	Soferii.ro	2013
Soferii.ro	2014	Peundemerg.ro	2015	Soferii.ro	2011
Soferii.ro	2014	Passatb5.ro	-	Soferii.ro	2011
Soferii.ro	2014	Clubaudi.ro	2011	Soferii.ro	2011

Pluralul apare, în mod normal, pe bloguri care au ca teme: 1) șoferii; 2) vânzarea mașinilor; 3) turismul.

(1)

Eu as merge pe jante de 17, de w210. Am vopsit-o si eu recent pe-a mea, la Casa Auto. *Drumuri bune!*

Pana la varsta asta nu am reusit sa imi intemeiez o familie, dar nu ii asta problema. Va urez *drumuri bune* si multa bafta!!!! Ciao

VA ROG MULT SA MA AJUTATI!!!!!!!!!! *Drumuri bune* sa aveti..!!! VIATA ARE PRIORITATE...!!!

Timpul de condus de 4,5 ore nu-l depasisem.am ajuns la descarcat, am facut pauza vreo ora iar cand am plecat nu a mai facut. Este vreun coleg ce-mi poate da o explicatie? *Drumuri bune!*

pe mine nu ma afecteaza, probabil patronu plateste amenda la nevoie. Va salut si va respect! *Drumuri bune!* salut! stimati colegi, eu programul as stii sa mi-l fac in functie de nevoi, in conformitate cu legea.

(2)

Sticker-ul de la Danes inca arata foarte bine! Numai bine si *drumuri bune* iti doresc! Mersi de urari Remus, si tie la fel.

(3)

Nu stim sa inotam, iar faptul ca am citit ca apa ar fi cam adanca la mal, a fost un motiv sa nu mergem pana acum in [...] – ecoul complet. Va multumesc tuturor pentru ecouri, vacante frumoase si *drumuri bune* oriunde veti merge!

reorganizați-vă imediat după încheierea ședinței foto, ca să fiți gata pentru următoarea provocare. *Drumuri bune* și poze frumoase! [...]

De maine incepe exodul spre Grecia!!! Va doresc tuturor *drumuri bune* si lipsite de surprize neplacute! Celor care inca nu stiu, le reamintesc faptul ca iesirea de pe autostrada Egnatia [...]

Urarea la plural, din câte am putut observa, nu a fost studiată⁶ până acum. Cu privire la impunerea pluralului nu avem o explicație. Cum credem că liderii acestei inovații au fost șoferii, este posibil că aceștia au adaptat singularul la necesitățile lor de exprimare, făcând referire la drumurile pe care le parcurg și nu doar la un singur drum; aceasta este o urare care se adaptează la necesitățile de exprimare ale acestui grup și care continuă să funcționeze ca limbă în măsura în care alți vorbitori o folosesc.

⁶ Am găsit un singur articol care face referire la această urare: <https://www.academiaticatavencu.info/actualitate/drumuri-bune-pe-la-altii-15280>.

4. Concluzii

Considerând deschisă discuția asupra urării *Drumuri bune!*, lăsăm adevăratele concluzii asupra acestui fenomen pentru un alt studiu. Totuși, am vrea să facem anumite precizări referitoare la ce s-a observat până acum:

- se pare că *Drumuri bune!* este o nouă urare care a luat naștere în grupul șoferilor;
- nu știm dacă în cazul pluralului *drumuri bune!* este vorba doar de o repetiție parțială, de rezultatul *energeiei* sau de o modificare a unei TD deja existente, care începe să fie folosită de alți vorbitori și nu doar de șoferi – cei care par a fi liderii acestei inovații;
- din datele din roTenTen2016 se poate observa că apare pentru prima dată în anul 2007 și că are o pondere destul de ridicată (34% față de 66% pentru singular);
- apare nu doar pe bloguri legate de șoferi și mașini, ci și pe cele de turism.

Pentru a avea niște răspunsuri mai clare și pentru a completa studiul, în viitor va trebui să completăm aceste date cu unele de pe Twitter, Facebook, Youtube și alte rețele de socializare.

BIBLIOGRAFIE

- Coșeriu 1997 = Eugeniu Coșeriu, *Sincronie, diacronie și istorie*, București, Editura Enciclopedică.
- Coșeriu 2000 = Eugeniu Coșeriu, *Lecții de lingvistică generală*, Chișinău, Editura Arc.
- Estrada Arráez, De Benito Moreno 2016 = Ana Estrada Arráez, Carlota de Benito Moreno, *Variación en las redes sociales: datos twilectales*, în „Revista Internacional de Lingüística Iberoamericana” (RILI), 2 (28), p. 77–114.
- Dumistrăcel *et al.* 1997 = Stelian Dumistrăcel, Doina Hreapcă și Ion-Horia Bîrleanu, *Ancheta dialectală ca formă de comunicare*, Iași, Editura Academiei Române.
- Kabatek 2015 = Johannes Kabatek, *Tradiții discursive. Studii*, volum îngrijit de Cristina Bleorțu, Adrian Turculeț, Carlota de Benito Moreno și Miguel Cuevas Alonso, traducere de Cristina Bleorțu și Adrian Turculeț, București, Editura Academiei Române.
- Munteanu 2006 = Cristinel Munteanu, *Forme ale discursului repetat ca tradiții literare europene inserate în tradiția lingvistică românească*, în Marius-Radu Clim, Ofelia Ichim, Laura Manea, și Florin-Teodor Olariu (eds), *Identitatea culturală românească în contextul integrării europene*, Iași, Editura ALFA, p. 235–240.
- Octavio de Toledo y Huerta 2016 = Álvaro S. Octavio de Toledo y Huerta, *Sin CORDE pero con red: algotras fuentes de datos*, în „Revista Internacional de Lingüística Iberoamericana” (RILI), 2 (28), p. 19–48.
- Saramandu 1996 = Nicolae Saramandu, *Lingvistica integrală. Interviu cu Eugeniu Coșeriu*, București, Editura Fundației Culturale Române.

Zafiu 2010 = Rodica Zafiu, *Present-Day Tendencies in the Romanian Language*, în „Linguistics, stylistics and translation”, 2 (2), p. 55–66.

***DRUMURI BUNE!* [‘HAVE A NICE TRIP’]
A NEW DISCURSIVE TRADITION?**

ABSTRACT

During the last few years researchers started to investigate semantic and syntactic variation or language innovations (Estrada Arráez and de Benito Moreno 2016, de Octavio de Toledo y Huerta 2016, among others) using massive online dataset because these corpora can be a good source if one wishes to study phenomena that are not documented in dictionaries and are specific to colloquial speech. The aim of this paper is to offer a first overview and to examine the plural of the Romanian expression *Drum bun!* (*Drumuri bune!*) [‘Have a nice trip!'], which is a substandard phenomenon and is mostly present in the speech of drivers. We have used Sketch Engine as data base.

Keywords: *language innovations, colloquial speech, drivers, “drumuri bune!”, “drum bun!”.*